

nr. 76

Aug. '86

MEDEDELINGEN BLAD

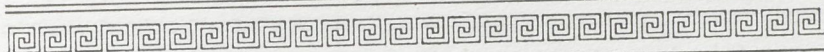

Ampt Epe

HISTORISCHE VERENIGING IN DE GEMEENTE EPE

Ampt Epe

Nr. 76, augustus 1986

REDACTIE: R. Paasman, Beekstraat 46, 8162 HB Epe.
Tel.: 05780 - 12048.

Het blad verschijnt 4 keer per jaar en wordt gratis toegezonden aan de leden van de Historische Vereniging 'Ampt Epe'.

'AMPT EPE' HISTORISCHE VERENIGING IN DE GEMEENTE EPE.

De vereniging stelt zich o.m. tot doel:

- het opwekken en versterken van de belangstelling voor de geschiedenis van de Gemeente Epe.

Lidmaatschap f 20,-- per jaar.

Bestuur:

Voorzitter : W. Terwel,
Apeldoornseweg 41,
8172 EH Vaassen,
Tel.: 05788 - 1455.

Secretaris/
Penningmeester : W. van Putten,
Hoofdstraat 80,
8162 AL Epe,
Tel.: 05780 - 13579.

Leden : M. Endendijk,
Mevr. Th. te Riele - ter Laak,
F. Zandstra.

Giro: 119.40.15 t.n.v. Penningmeester 'Ampt Epe' te Epe.

I.S.S.N. nr. 0166 - 2023.

Inhoud

Gemeentelijke zorg voor orde, rust en veiligheid in Epe gedurende de 19e eeuw door L. van de Bremen	3
Ds. J.A. Prins en de Eper Gemeente Woning (3) door R. Paasman	12
Register op het Doopboek van Epe door W. Terwel	27
Van de redactie door R. Paasman	28
Boekennieuws door D. te Riele	29

Gemeentelijke zorg voor orde, rust en veiligheid in Epe gedurende de 19e eeuw

---

II

Niet geheel ten onrechte zag de overheid bedelarij en landloperij als de ernstigste verstoorders van de orde, rust en veiligheid. Daar met name de landloperij werd uitgeoefend door zwervend volk zonder vaste woon- of verblijfplaats, probeerde men hier vat op te krijgen door alleen diegenen die geregistreerd waren toe te laten. Geen gemakkelijke opgave in een tijd waarin de registratie nog niet het computer-niveau van nu had bereikt. Vooral in de eerste decennia van de 19e eeuw kwam daar nog bij dat de legers van Napoleon, en naderhand de uitvallers daarvan, door Europa zwierven.

De overheid probeert dan ook door allerlei ge- en verboden uit te vaardigen vat te krijgen op de vreemdelingen. Waarbij soms dat begrip wordt aangeduid als personen die niet in het Koninkrijk zijn geboren. Maar vaker wordt het begrip "vreemdeling" gehanteerd zonder enige aanduiding, waarbij dan de indruk wordt gewekt dat iedereen die niet in de gemeente thuis hoort, als zodanig wordt aangemerkt.

Een uitbreiding van het begrip "vreemdelingen" zien we in een besluit van de Boericht Dorp Epe en de Buurtschap Lohuizen, d.d. 20-6-1792, waarbij het aan alle bouw- en huislieden wordt verboden "arme Joden of andere vreemdelingen in te nemen".

Op 13-8-1799 komt er een aanschrijving van de "Agent van Politie", enigszins te vergelijken met de Minister van Justitie, waarin alle logementhouders en herbergiers wordt gelast dagelijks de namen van vreemdelingen welke te hunnen huize hun intrek nemen, op te geven.

In 1805 besluit de Maire, 'gezien de menigvuldige klachten welke dagelijks ter onze kennisse komen van de geweldadige Braaken en Dieveryen', de buur- en rotmeesters voor zich te doen komen en hen order te geven dat in elke buurt gewaakt moet worden.

De Maire van Epe vaardigt op 29 juli 1812 het volgende besluit uit:

- De Maire van de Gemeente Epe, in overweging genomen hebbende dat zig van tijd tot tijd alhier vreemde inwoonderen van andere Gemeenten neerzetten en komen wonen, zonder

voorkennis van hem Maire, en zonder van behoorlijke bewijzen volgens de wetten van dit Rijk voorzien te zijn.

Overwegende dat sommige inwoonderen dezer gemeente daarvan zelve de oorzaak zijn, door aan zoodanige vreemde hunne huizen en kamers te verhuuren, daar door dezelve als 't ware de gelegenheid aan te bieden en dezelve inroepen.

Overwegende dat hierdoor deze Gemeente alreeds lang, en nog dagelijks met veele slegte inwoonderen wordt overstelpt, en de Ingezetenen niet alleen, maar ook hunne Eygendommen en bezittingen onvrijlig worden, zooals thans maar al te veel blijken daarvan zijn door de menige dieverijen die van tijd tot tijd plaats vinden.

Overwegende dat hierdoor al de Armenkas zoodanig bezwaard worde, dat de eygenen armen dezer gemeente hunne bedeeeling niet genoegzaam kunnen verkrijgen en schade lijden.

En overwegend dat dit alles strijdig is met de inwendige tugt en veiligheid en met de wetten van dit Rijk, en dat daarin te voorzien van het allerhoogste belang is. Doet bij deze bekend maken en op het allernadrukkelijkst te gelukken: Dat iedere ingezetene dezer Gemeente verplicht zal zijn de Maire dadelijk kennis te geven wanneer hem ter oore komt, dat een vreemd persoon of huisgezin van andere Gemeenten zig hier wil neer zetten of reeds heeft neergezet. Dat niemand eenig huis of kamer mag verhuuren aan vreemde inwoonderen buiten deze gemeente zonder verlof van de Maire.

Dat in val van overtreding dezen, zoodanig iemand verantwoordelijk blijft voor alle schade en nadeel, die door de vreemde ingezetenen mogte worden aangebragt. Dat hij zelfs strafschuldigheid en desnoods voor 't onderhoud van de vreemde inwoonderen zoude moeten instaan.

Dat eindelijk op het alles uitdrukkelijk verboden word dat iemand in deze gemeente mag komen en wonen zonder verlof van de Maire, en na alvorens de voldoende en nodige en verijste bewijzen te hebben geproduceerd. Zullen de alle andere vreemde inwoonderen de inwoning worden ontzegt en dezekere dadelijk uit deze gemeente worden gebragt.

En zal aan deze de allersterkste hand worden gehouden terwijl onze Garde Champetre wel speciaal belast word op de overtreding deze het alles wakend oog te houden. En opdat ieder hiervan kennis krije zal deze worden gepubliceerd in deze gemeente na behoren.

Hier zien we dus als vreemdeling aangeduid een ieder die niet in de gemeente woont. Als voornaamste argumenten worden aangevoerd dat de vreemdelingen dieverijen plegen en de Armenkas teveel kosten!

In 1815 is er een bekendmaking over vreemdelingen die niet in het Koninkrijk zijn geboren. Zij mogen zich niet in de gemeente ophouden als ze niet binnen 12 uur na aankomst aan de burgemeester tonen en dit bij langer verblijf iedere veertien dagen herhalen. Als ze geen pas hebben moet de huisvester hen bij de burgemeester brengen.

Een andere bekendmaking uit datzelfde jaar bepaalt dat men geen vreemdelingen (zonder nadere omschrijving) in dienst mag hebben zonder behoorlijke pas van de overheid.

Op 10-1-1826 komt de volgende opdracht van de Distr. commissaris voor de Midden en Noordveluwe te Voorst, betreffende het tegengaan van bedelarij en landloperij.

'Aan de heren Burgemeesters

Dat het de stellige intentie van de Koning is om deze plaag ener geregelde maatschappij welke men als de bronnen van veler misdaad aanmerken kan meer en meer krachtdadig uit te roeien.

Op de menigvuldige middelen welke de landelijke gemeenten aan lieden van dien stempel overlaten om zich in afgelegen gehuchten of andere lants huizen der meer geagglemeerde veringedeekte gebouwen bij de lantslieden ter verkrijging van nachtverblijf in te dringen en op de bekende huiverigheid van den boerenlieden door zoodanige vreemdelingen nachtverblijf te weigeren. De veldwachters zullen twee maal weeks 's nachts tussen 11 en 1 uur rondgaan langs de huizen en bij de bewoners informeren of zich daar vreemdelingen bevinden.

De burgemeesters moeten speciale registers aanleggen om ervaringen te noteren en die opsturen aan de districtscommissaris.'

Er is in Epe al vrij spoedig resultaat, want op 24-1-1826 meldt de burgemeester dat veldwachter Beert Wagenaar ingevolge de bevelen in de buurtschap Tongeren een ronde heeft gedaan en onderzoek heeft verricht naar "Nachtslaperij en Landloperij". Bij H.C. Bouman aldaar heeft hij gevraagd of zich in huis of schuur ook nachtslapers waren, waarop hem "ja" werd geantwoord. Op de deel trof hij een man aan,

die hij "opriep en mede nãm". Het bleek te zijn Willem van Eden geboren te Leiden, die opgestuurd werd naar de Ommerschans. (Op dit "opsturen" kom ik later terug).

Na 1815 komen van provinciezijde herhaalde malen besluiten die het houden van zgn. nachtwachten voorschrijven. Aan de hand van deze besluiten, volgen dan gemeentelijke keuren ter uitvoering van die nachtwacht. De besluiten van de provincie strekken tot verzekering der openbare orde, rust en veiligheid gedurende "den aannaderenden winter".

Als voorbeeld de eerste artikelen van het provinciaal besluit d.d. 11 dec. 1816:

– art. 1.

Heeren Burgemeesteren en Commissarissen van Politie, zullen gedurende dezen winter, met de meest mogelijke werkzaamheid moeten waken tegen alle aanslagen op de personen en goederen der goede Ingezetenen.

art. 2.

Zij zullen ten dien einde bijzonder toezigt houden op Vreemdelingen, Vagabonden, Bedelaars en alle onbekende personen, zorgende dat de voorschriften op het stuk der Paspoorten en de Wetten aangaande de landlooperij en bedelarij, ten nauwkeurigsten worden achtervolgd.

art. 3.

Heeren Burgemeesteren zullen alle Ingezetenen ten platten Lande ten ernstigste aanmanen om aan niemand, die hun onbekend en van geene behoorlijke Passen van eenig Plaatselijk Bestuur eener naburige Gemeente voorzien is, in hunne Huizen, Lootsen, Schuren, Hooibergen, of andere plaatsen, nachtverblijf te verleenen, zonder daarvan dadelijk aan het Plaatselijk Bestuur van hun Gemeente eene nauwkeurige opgave te doen, en welke kennisgeving, zoo zulks eenigszins mogelijk is, dadelijk na de aankomst van zoodanige vreemdeling, of wel uiterlijk binnen vier en twintig uren, zal moeten geschieden, en zulks op een boete van dertig stuivers voor elke contraventie.

(Opvallend is dat in dit artikel speciaal voor het platteland de verplichting van het melden van gehuisveste vreemdelingen wordt opgelegd).

art. 4.

Al mede wordt aan Heeren Burgemeesteren bijzonder aanbevolen om toe te zien dat de Veldwachters en andere bedienden van Politie, zich naauwkeurig van hun pligt kwijten, bestaande vooral ook in het opsporen van vagabonden en ongeâvoueerde personen, het onderzoeken van kroegen, slaapsteden, bedelaarsdoelens, en andere huizen, alwaar men veronderstellen kan, dat zich welligt eenig kwaad volk ophoudt.

art. 5.

Ten einde dit oogmerk te beter worde bereikt worden gezegde Heeren Burgemeesteren geinviteerd om deze bedienden door geene prestatie van huiselijke diensten, expresse reizen buiten de Gemeente, of wat dies meer is, van dit hoofdwerk af te trekken, bijzonder mede, om hen niet te belasten met het overbrengen van publicatien, orders en verdere werkzaamheden, den Deurwaarder der Gemeente incumberende."

(Hier zien we een probleem aangeroord dat we ook vandaag nog kunnen horen. De politie moet niet teveel met administratief werk worden belast, maar moet zich meer op straat vertonen).

Er volgen dan de artikelen over de praktische uitvoering van de nachtwachten. Ik zal daarom nu de Eper "keure" d.d. 27-12-1818 vermelden en daarbij aangeven in hoeverre men soms afwijkt van de provinciale besluiten.

– art. 1.

Er zullen alle Nagten in iedere buurtschap een Nagtwagt moeten gaan van 's Avonds zes tot 's morgens vijf uren van zooveel manschappen als in iedere buurtschap zal worden bepaald en zig moeten in verband stellen met alle Nagtwagt van iedere buurt of gemeente als nader zal worden bepaald.

art. 2.

Deze nagtwagt zal bestaan uit manschappen van boven de agtien jaren tot desselven Een en zestig jaren niet zijn ingetreden. Zullende in deze niemand vrij zijn als diegeenen die buiten staat zijn wegens ziekte of gebreken dies Nagtwagten kunnen houden. 't Welk ter beoordeling van het bestuur zal staan. Zullende egter een ieder zig kunnen laten vervangen door een geschikt persoon ter erkenning van het plaatselijk Bestuur.

art. 3.

Aan alle dengenen die den nagtwagten moeten houden zal vier en twintig Uren tevooren van hunne beurt en tijd worden kennis gegeven door Eene Boerrigter, Rotmeester of Schooter die van welke buurt ook vier en twintig uren te voren een Lijst aan zijn Wooning zal aanplakken omdat niemand onkundigheid zal voorwenden van zijn beurt en tijd.

art. 4.

De Nagtwagten zullen gewapend zijn met gavels, greepen of Pieken, rustig en in stilte gestadig moeten rondgaan. Den ingezeetenen alle assistentie verleenen en zig op elk gerugt na hetzelfde te begeven en zig moeten informeren of zig in de huizen, schuuren en bergen of elders ook verdagte personen ophouden. Dog niet in den Woningen indringen dan op zeeker Vermoeden dat er vreemdelingen zijn en bij onbesproken ingezeetenen niet dan na kennis van den daartoe bevoegden Autoriteit, inmiddels het huis bezettende.

(Het provinciaal besluit van 1816 zegt dat het de nachtwacht niet vrij zal staan tegen de wil van de bewoners in de huizen te komen, dan op kennelijk vermoeden dat zich aldaar wellicht slecht volk ophoudt. Ten opzichte van geheel onbesproken ingezetenen zullen zij zich moeten vergenoegen met daarvan aan de competente Autoriteit kennis te doen dragen, inmiddels de huizen bezettende teneinde geen verdachte personen ontwijken).

In volgende keuren van de gemeente bv. in 1827, wordt voorgeschreven dat de wacht bij de eerste ronde aan de woningen der ingezetenen zal aangaan en vragen of zich ook vreemdelingen ophouden.

In 1847 leidt een zelfde tekst tot enige discussie met de wrnd. gouverneur der provincie die vindt dat het onderzoek zich moet beperken tot

slaapsteden, herbergen en verdachte huizen.

De Gemeenteraad is het hiermee niet eens. "Overwegende dat de meeste vreemdelingen en landloopers zich als het ware zonder daartoe verlof te vragen in de huizen der ingezetenen dringen, dat de Platte-landsbewoners, althans in deze streken zoodanig vrees voor hen koesteren dat zij zelden of nimmer het gevraagde durven weigeren niet alleen, maar hen van alles overvloedig voorzien. Daar zij zeer moeilijk en bijkans niet te bewegen zijn om in het geval dat zich te hunnen huize verdachte personen ophouden daarvan aan den burgemeester kennis te geven en het alzo weinig zoude baten indien het gevraagde artikel zoodanig beperkt moet worden als zulks door den gouverneur verlangd wordt. Derhalve de vergadering van gevoelens het gezegde zoo te moeten laten zoodanig als door ons is vastgesteld. Temeer daar er in deze gemeente geene slaapsteden gevonden worden."

(Raadsvergadering d.d. 8-5-1847).

De provinciale besluiten noemen als bewapening pieken, sabels en dergelijke wapens, terwijl het hoofd van de patrouille een 'snaphaan' mag hebben, mits hij met het gebruik daarvan vertrouwd is. De gemeente Epe heeft dus de bewapening met grepen, gavels e.d. wel wat aangepast. Latere keuren spreken trouwens alleen van pieken.

art. 5.

De nagtwagten zullen alle verdagte personen engardereren aanhouden en in verzekerde bewaring neemen en na het afloopen van de Nagtwagten aan het hoofd van het Plaatselijk bestuur overbrengende.

art. 6.

Gem ingezeetenen zullen dadelijk van den Aankomst of weten uiterlijk binnen vier en twintig uren aan het hoofd van het Plaatselijk Bestuur moeten aangifte doen, alles op een boete van Een gulden Vijftig cents voor elke contraventie. Zullende diegeenen die niet behoorlijk of niet de wagt houden, betalen Een boete van 25 cents tot drie guldens.

Epe 24 dec. 1818."

In volgende keuren over nachtwachten worden de Boerrichters, Rotmeesters en Shooters niet meer genoemd. De regeling komt dan rechtstreeks in handen van de burgemeester.

Al in 1827 komt er een artikel waarin de personen de wachten uitmakende, verplicht worden zich ordelijk en stil te gedragen zonder de ingezetenen te verontrusten.

In het college van B. & W. wordt doorgaans besloten of er nachtwachten worden gehouden of niet.

Ook uit de gemeentelijke jaarverslagen kan men opmaken dat lang niet alle winters nachtwachten werden gehouden. In 1825 en 1828 niet, maar in het laatst van 1829 hebben ze weer een aanvang genomen. In 1830 hebben de nachtwachten "geregeld en naar behoren" plaats gevonden.

1836: "Alzo men weinig landloopers bespeurde heeft men niet noodig geoordeeld stille nachtwachten te laten gaan" en 1837: "Het houden van stille nachtwachten heeft niet plaats gehad omdat men van geene landlooperij iets van aanbelang heeft vernomen." Zo ook in 1838.

In het jaarverslag van 1852 komt het laatst iets voor over nachtwachten.

Op 3-4-1834 komt er een provinciale aanschrijving over het houden van dagwachten.

- De buitengewone onveiligheid en inbraken sedert eenige dagen in deze streken brengt de noodzaak een goede policie uit te oefenen."

Op 7 april moet er een algemene dagwacht komen. De burgemeester zal zich persoonlijk belasten met het "welvevoeren" van de maatregelen. Alle maar enigszins verdachte personen moeten worden aangehouden en gevisiteerd.

Zij die van sleutels, boren of andere breekinstrumenten zijn voorzien, moeten dadelijk opgezonden worden. De veldwacher moet iedere avond bedelaarsdoelen en -huizen bezoeken en dan niet alleen de papieren controleren maar eventueel de verdachte personen visiteren.

De burgemeester/Schout weet het ook niet altijd. In 1823 wendt hij zich tot de Districtscommissaris van de Noord- en Midden- Veluwe, over landlopers welke de ingezetenen lastig vallen om de nacht in hun hooibergen door te brengen. De eigenaars durven dat niet te weigeren uit vrees dat er ongelukken ontstaan. Maar als de veldwacher hen

ontdekt en aan de schout overlevert, kan deze niet vaststellen dat ze hebben gebedeld. Hoe moet hij dan handelen?

In 1825 schrijft hij aan de Vrederechter: "Dat ik zooveel mogelijk waak tegen het zwerven van landloopers en vreemdelingen en daartoe dagelijks den veldwachter dezer gemeente de strikste orders geve, zoodat ik niet weet wat meerdere daarin te doen zal leggen. Dan het is met de uiterste zorg niet mogelijk om al dat kwaad volk te keeren daar men toch zonder presumtie iemand die bijvoorbeeld bij de vaart werkt en van geen papieren is voorzien kan arresteren. Waaronder toch lichtelijk mensen kunnen zijn die aan de eene de andere minder schuldig staan, waarom het mij van belang voorkwam dat elk individu wanneer hij buiten de plaats zijner inwoning ging werken, moest voorzien zijn van een bewijs van inwoning."

Op 3-2-1826 schrijft de burgemeester een boze brief aan de diaconiebesturen in de gemeente Epe:

" De Burgemeester bij ondervinding bemerkt hebbende dat sommige diakenen zich niet ontzien van niet alleen aan landloopers en vreemdelingen ondersteuning en reispenningen uitreiken maar daarenboven aan zoodanige personen nog briefjes van aanbeveling van volgende diaconiebesturen afgeven, herinnerende bij dezen aan de diaconiebesturen dezer Gemeente dat zulks strijdig is met den uitdrukkelijken wet van Z.M. onzen Geëerbiedigden Koning, verzoekt en gelast desnoods bovenvermelde besturen zich voortaan van zoodanige handelingen te onthouden en alle vreemdelingen welke zich om ondersteuning aanbieden naar den ondergeteekenden te verwijzen."

Vorenstaande geeft een overzicht van de maatregelen die men nam tegen de landlopers en bedelaars.

Wat men met hen deed hoop ik een volgende keer te behandelen.

L. v.d. Bremen.

Ds. J.A. Prins en de Eper Gemeente Woning (3)

Van 1917 tot 1945

Het Jeugdwerk

Bij zijn afscheid had Ds. Prins het bestuur er nadrukkelijk op gewezen, dat het jeugdwerk een belangrijke plaats moest gaan innemen naast de activiteiten voor volwassenen. Het bestuur nam dit advies ter harte en om zich ook op dit terrein te oriënteren, bezochten ze in 1917 een conferentie in Amsterdam, georganiseerd door 'Ons Huis', een vereniging die op grote schaal hetzelfde soort werk verrichtte als de EGW. Hier werd over alles wat verband houdt met het maatschappelijk werk in Nederland gesproken door afgevaardigden van het 'Nut' en andere verenigingen, predikanten, industriëlen en particulieren. Men constateerde met blijdschap de vooruitgang in de maatschappelijke verhoudingen, maar deze eiste een grotere inspanning op het gebied der geestelijke volksverheffing, want 'materiële vooruitgang zonder daarmee gelijke tred houdende intellectuele en morele verheffing is een gevaar in zichzelf. Verhooging van stoffelijke welvaart, verkorting van arbeidsduur- ze zijn een zegen, maar ook uitsluitend een zegen voor wie ze waarlijk als mensch weet te genieten.....Men bewere toch niet, dat de minder ontwikkelden onder ons , niet anders begeren dan bioscoop en sensatiestukken. Ze hebben echter geen keus. Aan onze jonge mensen, aan een groot deel van onze 'spes patriae' wijzen wij als ontspanningsoord: de straat. Biedt ze hoogere vreugden aan, ze zullen ze aanvaarden'. (U leest het goed, dit was 1917).

Het bestuur van de EGW kwam geïnspireerd terug in Epe en riep de ouders op hun kinderen in hun vrije tijd naar de EGW te sturen, waar de kinderleeszaal en uitleenbibliotheek zoveel goeds biedt en waar begonnen zal worden met allerlei clubwerk.

Er werden veel jeugdboeken geschonken en aangekocht. Jaarlijks zou voor dit doel f 75.-- worden uitgetrokken en f 100.-- voor het clubwerk. De animo van de jeugd was bijzonder groot. Men kon meedoen aan kleien, knutselen, zang, schilderwerk, figuurzagen, toneelspelen en schaken; er werden spelletjes gedaan en lichtbeelden vertoond.

In 1920 ontving een plaatselijk comité voor het tijdelijk onderbrengen in gastgezinnen van ondervoede Weense kinderen (gevolg van de 1e wereldoorlog) een groepje van deze kinderen in de EGW. Ze kregen er eten, drinken en kleren. Voor ontspanning mochten ze tijdens hun verblijf gebruik maken van de grote zaal.

In 1924 organiseerden het bestuur samen met het gemeentebestuur een boomplantdag voor de jeugd op het terrein van de EGW. Ook werden daar kindertuintjes aangelegd.

Of dit succesrijk is aangeslagen bij de kinderen en of dit herhaald is, hebben we noch in een jaarboekje, noch in de bestuursnotulen kunnen vinden.

Natuurlijk waren hiervoor veel leidsters en leiders nodig. En ze meldden zich. Oudere Epenaren zullen zich de volgende medewerkers die in de loop der jaren, geheel belangeloos, een deel van hun vrije tijd aan bibliotheek en clubwerk besteedden, zeker herinneren: de dames Ooster, Van IJzendijk, Grimmelius, Bleeker, Hooiberg, Francken, Goteling Vinnis, W. en J.J. Westerink, Kelch, Heering, Katuin, Mellema, Poll Jonker, Oosterbroek, Sweerts de Landas, Overbosch, Holkeboer, Westhof en Goedhuis en de heren T. en A.H.T. Hooiberg, Zijlstra, Lanooy (de bekende pottenbakker), Nieland, De Boer, Zimmerman, Holkeboer, Geerts en Van Dijk.

Het werd een gewoonte om ieder jaar een tentoonstelling te houden van de door de kinderen vervaardigde voorwerpen.

Vooraf van de kant van de ouders was hiervoor grote belangstelling. Tijdens de tentoonstelling werd er soms ook door een kinderkoortje gezongen.

In het archief vonden we het volgende, door mej. Poll Jonker gemaakte liedje dat ze met haar koortje ten beste gaf in 1929.

Een leuke tijd

Als de zomer is verdwenen en October komt in 't land,

Kijken vele kind'ren stiekem al eens even in de krant.

Weet u, wat we daar dan zoeken in dat kleine hoekje daar?

Laten wij u dat vertellen, zingen het hier met elkaar.

Waar we telkens dan naar uitzien en zooveel met ons mee?
Naar den aanvang van de clubjes 's winters in de EGW.
Want die zijn toch zoo gezellig, zoo genoeglijk en zoo fijn,
We kunnen best inplaats van één uur er den heelen avond zijn.

Wat we daar dan toch wel maken, wat we daar dan samen doen?
Dat is hier nu te aanschouwen, aan het eind van dit seizoen.
't Zijn een massa kleine dingen, heel eenvoudig naar den schijn,
Maar waar wij toch vele uren samen o, zo druk mee zijn.

Wij zijn dankbaar voor de uren, die aan ons hier zijn bereid.
En wij allen roepen luide: 'Ja, het was een leuke tijd!'
Voor 't bestuur een driewerf hulde, dat het zoo nog menig jaar
Zulk genot zal mogen schenken aan een groote kinderschaar.

Uit de jaarverslagen en de bestuursnotulen mogen we concluderen
dat zowel de bibliotheek als de clubjes in een behoefte hebben
voorzien.

In de herfst van 1940 moest het jeugdwerk voor een groot deel worden
beëindigd, noodgedwongen door kolen- en materiaalgebrek en de
verduisterde straten.

In plaats daarvan werden er vertelmiddagen gehouden (toegang 2
cent). Aan de hand van filmstroken vertelden de heren Geerts en Van
Dijk en lazen voor uit o.a.:

'Alleen op de wereld'
'Olle en zijn ekster' en
'Willem Roda'.

In de loop van 1942 stopten alle EGW activiteiten. Daarop komen we
verder in ons verslag terug.

De EGW avonden

Aldus werden de avonden genoemd, waarop lezingen, voordrachten
en declamaties ten beste werden gegeven. Ook muziekuitvoeringen
door solisten, trio's, kwartetten en koren vielen hieronder.

De belangstelling hiervoor was zo groot, dat de zaal meestal ver van
te voren uitverkocht was. Zo werd het verzoek van de heer Zijlstra,
hoofd van de ulo-school om ook toegang te verlenen aan de hoogste
klassen van zijn school, in zoverre ingewilligd dat ze alleen zouden
worden toegelaten, als er plaatsen over waren.

De gebrekkige verbindingen met Apeldoorn, Deventer en Zwolle waar

meer te beleven was dan in Epe, de nog bescheiden rol van de radio in die tijd, de nog onbekende TV, waren hieraan niet vreemd.

En het gehalte van het gebodene was doorgaans uitstekend.

Het is niet de bedoeling een volledig overzicht te geven van alle onderwerpen en sprekers (spreeksters), maar enkele namen van toen landelijk bekende personen en hun onderwerpen willen wij u niet onthouden. Met zorg stelde het bestuur ieder jaar het programma vast (regelieuze onderwerpen mochten niet ontbreken).

A.F.J. Portielje sprak over de natuur,

Henri Dekking over boeken uit de wereldliteratuur,

Dr. Proost over filosofie,

Dr. Van de Sleen over bekende en onbekende landen en volken,

Prof. Heering over godsdienst,

Ph.C. Visser over ontdekkingsreizen,

Ds. A.J. Werner over beroemde personen (bijv. Albert Schweitzer),

Dr. A. de Vletter over opvoeding,

Ds. J.A. Prins over onafhankelijkheid en over de gelijkenissen van Jezus,

Kommer Kleijn besprak beroemde toneelstukken (bijv. Jeanne d'Arc) en droeg eruit voor,

J.P. Strijbos vertelde over zijn reizen,

Eduard Verkade droeg voor (bijv. uit Macbeth),

Dr. N.A. Bruining sprak over het Jodendom i.v.b. met de gebeurtenissen in die tijd (1935),

Jan de Hartog droeg voor uit "Hollands Glorie".

Van de muziekavonden noemen wij het optreden van

Het Bakhuisgezelschap,

Het Draperkwartet,

Zang en piano van mej. Van Regteren Altena en mej. Tholen-Van Velzen,

Cello-recital door C. van Leeuwen Boomkamp.

De avonden ademden een nogal ceremoniële, aan de kerk verwante sfeer. Om 8 uur betrad de gast van die avond de zaal, voorafgegaan door de voorzitter en gevolgd door de overige bestuursleden. Deze laatsten namen plaats op de voor hen gereserveerde voorste rij waar de voorzitter, nadat hij de spreker had geïntroduceerd, zich bij hen voegde. Overigens kon niemand plaatsen reserveren: wie het eerst kwam, wie het eerst maalde.

Deze gang van zaken is vele jaren bestendig, ook nog na de 2e Wereldoorlog.

In het algemeen vond men dit passend.

Pas vanaf 1919 konden de bezoekers in de pauze een kopje thee of koffie geserveerd worden.

Slechts een enkele maal week het bestuur af van de regel, dat voor de EGW avonden geen plaatsen konden worden gereserveerd. Toen in 1934 de bekende hoorspel-speler Kommer Kleyn zou voordragen uit 'St. Joan' van G.B. Shaw, waarvoor grote belangstelling bestond, verzocht dokter Mijs, de in Epe zeer gewaardeerde huisarts, schriftelijk aan het bestuur om een plaats aan het tussenpad. (Hij had nl. een stijf been). Het bestuur besloot, na een uitvoerige discussie, met enige aarzeling het verzoek in te willigen, waarvoor grote belangstelling bestond.

Na de oorlog daalde de belangstelling. We komen in een volgende aflevering hierop terug.

Leeszaal en Uitleenbibliotheek

Uit de jaarboekjes en de bestuursnotulen blijkt, dat in de jaren tussen de twee wereldoorlogen van de uitleenbibliotheek een druk gebruik

gemaakt werd. Voor de aankoop van nieuwe boeken en tijdschriften werd jaarlijks een bedrag uitgetrokken. Daarvoor werden, naast de algemeen gangbare lectuur, ook nieuw verschenen werken van vermaarde binnen- en buitenlandse auteurs aangekocht. Op het gebied van algemene ontwikkeling en vakkennis (vooral agrarische) hadden de belangstellenden veel keuze: We noemen slechts enkele van de in die tijd gelezen tijdschriften: "Eigen Haard", "De aarde en haar volken", "Kennis en kunst" en allerlei albums met afbeeldingen van beroemde schilderijen en andere kunstwerken. De belangstelling voor de leeszaal was maar matig. Dit lag de Epenaren blijkbaar niet zo erg.

EPER GEMEENTEWONING.

In de Openbare Leeszaal liggen ter lezing:

DAGBLADEN.

ZWOLSCHE COURANT.
 DEVENTER COURANT.
 NIEUWE ROTTERD. COURANT.
 ALGEMEEN HANDELSBLAD.
 NIEUWS VAN DEN DAG.
 DE COURANT.
 HET LEIDSCHÉ DAGBLAD.

WEEKBLADEN.

EPER COURANT.
 HEERDER COURANT.
 VRIJZ. WEEKBL. V. D. VELUWE.
 HAAGSCHE POST.
 AMSTERDAMMER (GROENE).
 OOSTERGO.
 DE HERVORMING.
 NIEUW LEVEN.
 WEEKBL. V. VRIJZ. HERVORMDEN.
 DE BLIJDE BOODSCHAP.
 DE BLIJDE WERELD.
 HET SCHOOLBLAD N. O. G.
 DE ZUIVELBEREIDING.
 ONZE ZOETWATERVISSCHERIJ.

MAANDBLADEN.

DE HOLLANDSCHE REVUE.
 MORKS MAGAZIJN.
 DEN GULDEN WINKEL.
 NIEUW VROUWEN LEVEN.
 SOCIALE KRONIEK.
 TIJDSCHR. HEIDEMAATSCHAPPIJ.
 BIJENTEELT.
 HET NIEUWE LEVEN.
 OMHOOG.
 TEEKENEN DES TIJDS.
 VREDE DOOR RECHT.
 DE VOLKSBOND.
 NEERLANDIA.
 DE JONGE MAN.

ILLUSTRATIEN.

DE WERELDKRONIEK.	ONZE TUINEN.
GEILLUSTREERD ZONDAGSBAD.	HUMORISTISCH ALBUM.
EIGEN HAARD.	
DE PRINS.	DIE WOCHÉ.
HET LEVEN.	

Geopend: alle avonden van 7-9 uur en des Zondags van 2-4 uur n.m.

Het gebruik van de EGW door derden

Daar er elders in het dorp weinig lokaliteiten waren, geschikt voor het houden van vergaderingen, bijeenkomsten, repetities en dergelijke, werd van de zalen van de EGW veel en dankbaar gebruik gemaakt. Tot 1942 waren de lokaliteiten praktisch alle middagen en avonden in gebruik. Daar er van de kant van de EGW geen winsttoogmerken

waren, kon de huurprijs zo laag mogelijk gehouden worden. De eerste jaren werd per keer voor de bovenzaal f 1,— of f 1.50 gevraagd, afhankelijk van het gebruik van vuur en licht. Voor de grote zaal werd f 2,— tot f 3.50 berekend. In de loop der jaren moest iets meer betaald worden vanwege het aanschaffen van centrale verwarming, van gas en het invoeren van de sociale lasten voor de directeur en de schoonmaaksters. Kerkelijke verenigingen genoten reductie. Tijdens de crisisjaren werd de huurprijs weer verlaagd, omdat veel verenigingen de huur bijna niet meer konden opbrengen.

Behalve de reeds genoemde instellingen, zoals het St. Anthoniegilde, de J.P. Heijestichting, de kerkcolleges, het Rode Kruis en diverse zangverenigingen, maakten van de EGW o.a. gebruik: De V.C.J.C. de Rijzende Kerk, de Vrije Vogels, de Zondagschool, Boerenleenbank, Typografenbond, Bouwvereniging: Beter Wonen, de Onderwijzersbonden, de openbare scholen voor hun ouderavonden, Bond van Zuivelarbeiders, Klompenmakers, Timmerlieden, bestuur Protestantse Gezinsverzorging, vereniging voor Handel en Ambacht, Ziekenfonds, Ontvanger van de Polder, Epe's Bloei, Schaakclub, Damclub, Oogarts (mevr. Pot). Tijdens de verbouwing van het (oude) Gemeentehuis werd de grote zaal als trouwzaal gebruikt.

Dat het bestuur streng optrad tegen verontreiniging van het gebouw, blijkt uit de notulen van dec. 1919:

"Aan de Bond van Zuivelarbeiders en Landarbeiders zal worden medegedeeld, dat de lokaliteiten der EGW niet meer beschikbaar voor hunne vergaderingen zal worden gesteld, gezien de toestand waarin zij op 15 dezer de grote zaal hadden verlaten. De grond was nml. op minder fraaie wijze geïllustreerd met bruine ornamenten, die onwelriekende geuren verspreidden".

Er werden ook diverse tentoonstellingen gehouden, zoals: schilderijen van Edz. Koning en Jan van Vuuren, het Bijbelsch Museum, het werk van de leerlingen van de Naai- en Breischool, van de "clubjes", over toepassing van electriciteit door de PGEM, werk van blinden door de Gelders Blindenvereniging, aquarellen, etsen en tekeningen door "Pictura Veluvensis".

Er waren cursussen boekhouden, landbouw, zuivelbereiding, knipcursussen door "Modevakschool Holland".

In latere jaren films: natuurfilms uit verschillende landen, over het werk der Noord- en Zuid-Hollandsche Redding Mij. door Mannus Francken, enz.

Het Bestuur

In 1922 overleed de heer Van Manen. Op advies van ds. Prins kwamen er nu twee dames in het bestuur, nl. mevr. Van Manen-Vlasveld en mevr. Holkeboer.

Ondanks een zuinig beheer ging de exploitatie van de EGW de financiële draagkracht te boven.

Het onderhoud van het gebouw, en later de installatie van centrale verwarming, de aanschaf van een filmtoestel en een projectielantaarn en andere noodzakelijke zaken, putten de reservekas bijna geheel uit.

Al in 1917 besloot men donateurs te werven. Een beroep op het St. Anthoniegilde en de Eper Spaarkas was niet vergeefs: zij schonken jaarlijks respectievelijk f 25,- en f 50,-. Ook een aantal particulieren droeg een steentje bij.

In de loop der jaren kon men rekenen op ongeveer 150 donateurs die jaarlijks enige honderden guldens bijeenbrachten. Na 1960 verdween het donateursschap geleidelijk.

In 1928 vertrok mevr. Van Manen. Als opvolgster werd benoemd mevr. Van Twisk-Slagter. Na het overlijden van de heer J. v.d. Wal, nam de heer G. Westhoff diens plaats in als penningmeester.

In 1937 verliet ds. Goedhuis Epe. Het voorzitterschap werd overgenomen door de nieuw benoemde predikant, ds. W.F.H. ter Braak. In hetzelfde jaar trad de heer Holkeboer af als bestuurslid en directeur. In de laatste functie werd benoemd de heer R. Geerts. Hij werd geen bestuurslid maar kreeg wel een adviserende stem. Als directeur had hij vrije bewoning, vuur en licht en enkele emolumenten.

Ook nog in 1937 wordt de heer Westhoff wegens vertrek vervangen door mej. J. Westerink. Een jaar later traden de heren Lensink en Overbosch, de laatste bestuursleden van het eerste uur af en werden vervangen door de heren L. van Dijk en Joh. van Vemde.

In 1937 bestond de EGW 25 jaar. Vanwege de moeilijke tijd (de crisisjaren) werd dit feit op sobere wijze herdacht. Vrienden van de EGW zamelden geld in voor een gedenksteen in de hal ter herinnering aan ds. Prins. De kosten hiervoor (f 82,70) werden het bestuur aangeboden door de hr. Lammers. Als gastspreker trad op ds. Goedhuis, die o.m. de wens uitsprak, dat het bestuur zijn werk zou doen in de geest van ds. Prins in 'Vrije Vroomheid en Vrome Vrijheid'".

HERDENKINGSVOND

van het 25-jarig bestaan van de
EPER GEMEENTEWONING
op Donderdag 21 October 1937, 's avonds 8 uur

Herdenkingsrede

door ds. **G. D. Goedhuis**, Em. pred. te Amersfoort
Zang, Mevrouw Cuperus—Craandijk
Voordrachten, Mejuffrouw Menagé Challa

Bij het uitbreken van de 2e wereldoorlog bestond het bestuur dus uit de volgende personen: W.F.H. ter Braak, voorzitter, G. van Twisk-Slagter, secretaresse, W.C.A. Holkeboer-Halter, penningmeesteresse, mej. J. Westerink, L. van Dijk en Joh. van Vemde. Op hen rustte de taak de EGW zo ongeschonden mogelijk door de moeilijke oorlogsjaren te helpen.

De 2e wereldoorlog

Zoals reeds vermeld moest het jeugdwerk al in de winter van het eerste oorlogsjaar gestaakt worden. Verder leek in het begin alles nog wel mee te vallen. De EGW avonden (bij lichte maan) en de andere activiteiten vonden tot en met de eerste maanden van 1942 gewoon doorgang. Op 21 okt. 1941 hield Jan de Hartog een voordracht over zijn toen beroemd geworden boek "Hollands Glorie". De zaal was overvol en veel mensen moesten door plaatsgebrek worden teleur gesteld.

In 1941 traden ook nog op ds. Werner en de heer Portielje en in maart 1942 Ank van der Moer (in het Wapen van Epe, wegens verwarmingsmoeilijkheden in de EGW) en als laatsten de heren Koenraads en Dinger. En dit was voorlopig het einde van alle activiteiten.

Lezingen werden niet meer georganiseerd, omdat men in de keuze der sprekers gebonden was aan de Kultuurkamer en het bestuur dit principieel tegen dit nationaal socialistische instituut was.

Ook de uitleenbibliotheek werd gesloten omdat het bestuur geen lid van de Kultuurkamer wilde worden en weigerde het bordje: 'Verboden voor Joden' voor of in het gebouw op te hangen. De gevolgen bleven niet uit. De Procureur-Generaal eiste allerlei inlichtingen van het bestuur en de vrees bestond, dat de Duitsers het gebouw zouden naasten. Rechtskundige bijstand werd ingeroepen om de Stichting te redden. En er kwam gelukkig een goede oplossing. De Kerkvoogdij nam de EGW tijdelijk onder haar vleugels en bij notariële acte ging het gebouw met inventaris in bruikleen over aan de Kerkvoogdij. De bestuursvergaderingen gingen door, maar werden gehouden ten huize van ds. Ter Braak of bij een ander bestuurslid.

Cursussen en verenigingswerk die niet gebonden waren aan de Kultuurkamer konden nog een tijdlang, zij het gebrekkig, worden voortgezet. Van aug. 1943 tot april 1944 was het gebouw gevorderd door de Duitse Weermacht, zg. als hospitaal. Gelukkig hadden van te voren de heren Hooiberg en Van Lohuizen een aantal kostbare voorwerpen in hun huis opgeborgen.

BESCHEINIGUNG

BEWIJS

Von ~~der~~ der

Door de(n)

Ortskommandantur Apeldoorn

ist heute das im folgenden näherbezeichnete Grundstück für Zwecke der deutschen Wehrmacht in Anspruch genommen worden und wird hiermit gemäss der Verordnung Nr. 144/1940 des Reichskommissars für die besetzten niederländischen Gebiete beschlagnahmt.

is heden het hierna te noemen onroerend goed ten behoeve van de Duitse Weermacht in gebruik genomen en wordt dit hiernede op grond der Verordening Nr. 144/1940 van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied gevorderd.

1. Ort, Lage und Grösse des Grundstückes:

Plaats, ligging en grootte van het onroerend goed:

HR. Bahnhofsstr. C. 159

(Ezer Gemeentebewoning)

2. Bestellung, Nutzung oder Bebauung:

Verbouw, gebruik, bebouwing:

für Einheit 16 098

3. Besondere Bemerkungen über den Zustand des Grundstückes:

Bijzondere opmerkingen omtrent den toestand van het onroerend goed:

Räumungstermin sofort.

Die Beschlagnahme erstreckt sich auf insgesamt 3 Räume.

Apeldoorn

am

den 1. Dezember 1943

Unterschrift und Dienstgrad
handteekening en rang

Der Ortskommandant

Herrn

Hauptmann

Feldpostnummer:

Dienstsigel
Dienststempel

EMPFANGSBESCHEINIGUNG

BEWIJS VAN ONTVANGST

Die Beschlagnahmebescheinigung über obengenanntes Grundstück ist mir heute ausgehändigt worden.

Het vorderingsbewijs, betrekking hebbende op bovengenoemd onroerend goed, is heden aan mij uitgereikt.

Ezer

am

den 2. Decbr 1943

Für die Gemeinde,
der Bürgermeister,

Voor de gemeente,
de burgemeester,

Herrn

*de kon afzichte
de gemeentebewoning van Ezer*

Ondanks herhaalde verzoeken aan de bezetters het gebouw fatsoenlijk te gebruiken, werd veel schade aan de lees- en bovenzaal toegebracht.

Toen het gebouw weer vrij gegeven was, wilde de NSB burgemeester Cassa de zalen huren tot 2 jaar na beëindiging van de oorlog om deze als trouwzaal, vergaderzaal en distributielokaal te gebruiken. Het bestuur wilde onder veel voorwaarden een contract afsluiten voor 3 maanden. En waar dit contract ervan sprak, dat er slechts "gemeentebelangen" gediend zouden worden, wenste het bestuur daaraan toe te voegen: "met uitsluiting van politieke en semi-politieke doeleinden". Men kon het niet eens worden, ook al, omdat het bestuur vreesde, dat men door een achterdeurtje toch de Nazi-propaganda zou binnenhalen. De burgemeester stuurde nu de gemeente-secretaris, de politiek betrouwbare heer A. van de Roest, naar een bestuursvergadering en deze gaf, namens de burgemeester de toezegging, dat er geen openbare vergaderingen zouden gehouden worden of propaganda-avonden. Het gebouw zou niet als "kringhuis" van de NSB gebruikt worden en er zouden geen schilderijen en Nazi propaganda biljetten worden oopgehangen tegen de zin van het bestuur. Na deze uiteenzetting besloot het bestuur (met uitzondering van de voorzitter, die blijkbaar geen enkel vertrouwen had in nationaal-socialistische toezeggingen) een contract te tekenen voor 6 maanden en sprak daarbij de verwachting uit, dat het karakter van de Stichting in alle opzichten gerespecteerd zou worden.

En het viel gelukkig mee. De grote zaal, die alleen af en toe als trouwzaal diende, werd nu ook als tijdelijk onderkomen door diverse scholen gebruikt.

En dan eindelijk de bevrijding.

De eerste bestuursvergadering werd opgevrolijkt met een bos prachtige seringen, als symbool van dankbaarheid "nu de druk van de oorlog is afgeworpen en de Gemeentewoning, hoewel geschonden, toch in zijn geheel voor het nageslacht behouden is gebleven".

Alvorens het oude werk weer op te nemen, werd eerst een nationale avond georganiseerd op 28 mei en vanwege de verwachte grote belangstelling ook op 29 mei 1945.

Op 25 raambiljetten (de krant was nog niet beschikbaar) werden de avonden aangekondigd. De zaal was versierd met vlaggen en bloemen en iedere bezoeker ontving een programma met de tekst van de te zingen liederen. Dat beide avonden een groot succes waren, spreekt vanzelf.

Het programma luidde als volgt:

Opening

Samenzang: 'Wilhelmus' en 'Wilt heden nu treden'

Rede van den Voorzitter

Concert van Mozart voor 2 violen en piano

met medeweking van: Mej. Bernstein, 1e viool
Mevr. Ter Braak, 2e viool
Mevr. Vrind, piano

Voordracht van oude en nieuwe Geuzenliederen door den Heer Schuil

met medewerking van: Mevr. Vermeer, zang, sopraan
De Heer Vermeer, piano

Muziek: Engelsche dans
Boerendans

Medew.: Mej. Bernstein, viool
Mevr. Vrind, piano

Samenzang: 'We willen Holland houden'
Sluiting

Ds. Prins

Tot aan zijn dood op 22 sept. 1932, vlak bij zijn geliefde kerk in Epe (zie Medelingenblad 74), bleef ds. Prins het reilen en zeilen van de Gemeentewoning volgen. Na zijn emeritaat in 1917 bezocht hij vanuit Leiden nog vele malen Epe.

En als dat zo uitkwam, nam hij deel aan de bestuursvergaderingen, gaf zijn visie op moeilijke beslissingen en onthield ook zijn financële steun niet.

Zijn uitvaartdienst werd in de Gemeentewoning gehouden onder zeer grote belangstelling. Hij werd in Leiden begraven.

Heden overleed plotseling
te Epe mijn beste Broeder

Jan Andries Prins,

in den ouderdom van 82 jaar.

LEIDEN (Plantage 16), 22
Sept. 1932.

A. C. PRINS.

De begrafenis zal plaats
vinden Maandag 26 Sept.
om 12 uur op de begraafplaats
Rijnhof te Leiden. (5699)

Verzoeker liefst geen bloemen.

Het geschenk van de Kerkelijke gemeente, aangeboden aan Ds. Prins ter ere van zijn 25-jarig ambtsjubileum.

In het jaarboekje 1932 werd uitdrukking gegeven door het bestuur van verdriet om zijn overlijden maar ook van dankbaarheid voor alles wat hij in Epe tot stand had gebracht.

...”Hoe heeft hij tot het laatste toe in haren (de Gemeentewoning) bloei belang gesteld en hoe ook heeft hij meegeleefd in al wat haar betrof. Nu is hij aan ons ontvallen.

Zijn naam zal echter aan haar verbonden blijven, zolang de Eper Gemeentewoning mag blijven bestaan, en zijn geest zal hier blijven voortwerken, zolang de mannen en vrouwen, die deel van het bestuur zullen uitmaken in de toekomst, het doel in het oog zullen houden, dat haar stichter met de Eper Gemeentewoning heeft beoogd...”

Ds. Prins vermaakte aan de EGW een bedrag van f 24.000,— in te schrijven op de Grootboeken der N.W. Schuld en 2 schilderijen van Ten Kate, een schilderij van Voerman en het zilveren beeld met voetstuk, dat hij in 1900, ter ere van zijn 25-jarig ambtsjubileum, van zijn gemeentenaren had ontvangen.

Ook zijn zusters die in dezelfde tijd overleden, lieten enig geld na aan de EGW, met het nadrukkelijk verzoek hieraan geen ruchtbaarheid te geven.

(wordt vervolgd)

R. Paasman

Register op het doopboek van Epe

Bij de Vereniging Veluwe Geslachten zijn voor degenen die geïnteresseerd zijn in genealogie (en dat zijn steeds meer mensen) twee belangrijke publicaties verschenen: registers op het doopboek van Epe.

Nr. 48a omvat het doopboek van 1638-1672.

Nr. 48b dat van 1675-1730.

Hierin zijn alle families bij elkaar gerangschikt.

Voor leden van Veluwe Geslachten zijn beide publicaties te bestellen voor f 20.--.

Niet leden betalen f 25.--.

Besteladres: Graaf van Lyndenlaan 53, 3771 JB Barneveld.

W. Terwel.

Van de redactie

Van mevrouw E. Kleijn-Schouwenburg ontvingen we een brief met de volgende inhoud:

"Met veel belangstelling heb ik het mededelingenblad van maart gelezen dat ik dezer dagen ter leen kreeg. Ik ben in 1907 in Epe geboren en bezocht er de lagere school.

Ik heb Ds. Prins en zijn drie zusters heel goed gekend. Zij waren zeer bevriend met mijn ouders.

Ook Hotel Het Wapen van Epe is mij goed bekend, ik heb er allerlei evenementen in de zaal meegemaakt.

U zult mij, hoop ik, niet kwalijk nemen dat ik een opmerking maak. Het gaat over een kwestie die U nu eenmaal niet zo goed kunt weten als ik. Het betreft de foto uit "Epe in oude ansichten" van de leden van de sociëteit in de waranda van het Wapen van Epe. De derde zittende heer is beslist niet G. Menalda van Schouwenburg (mijn oom, die pas in 1922 in Epe op "Dora's Lust" is komen wonen - de foto in "Epe in oude ansichten" is van 1914) en ook beslist niet mijn vader, dokter J.A.A. Menalda van Schouwenburg (in Epe van 1904 tot 1921) die nooit lid is geweest van de sociëteit. De heer op de foto is mij onbekend (ik geef toe dat hij een vage gelijkenis vertoont met mijn oom, maar die was in 1914 in Indië).

Omdat Uw blad mijn belangstelling voor Oud Epe heeft gewekt, heb ik mij bij de secretaris als lid opgegeven".

Met de meeste hoogachting
w.g. E. Kleijn- Me Schouwenburg.

Als er iemand van onze lezers de betrokken persoon op de foto kan identificeren, dan gaarne een berichtje.

Verder kregen we een brief van de heer A.H.R. Hooiberg uit Leeuwarden, die graag iets nader wilde vernemen over een Fabriek van Draaiwerken van W. Steinman, Epe.

Hopelijk komen we hier in het volgende Mededelingenblad op terug.

R. Paasman

Boekennieuws

---

1. Portret van de Veluwse Beken.
door: Cor Mönnich (foto's)
Sietzo Dijkhuizen (tekst).
141 pp., 24x27,5 cm. Uitg. Terra Zutphen.
f 49.50

De vele foto's (85) leggen op uitstekende wijze de sfeer vast van de Veluwse beken in de verschillende jaargetijden.

De tekst sluit goed bij de foto's aan: gemakkelijk leesbaar en ook voor de minder geoefende lezer boeiend.

Behandeld worden: sprengenbeek als verschijnsel - terugblik op het ontstaan - huidige functie en kwaliteit - verschillende typen beken - voorbeelden als Hierdense beek.

2. Publikatie uit "de Weijerd" jrg. 6, nr. 4, dec '85.
De Molen van het kwartaal: De Griftse molen te Vaassen.
Blz. 7 - 11 door W. Terwel.

3. Het Loar, nr. 24, dec. '85.
De Loarse streupers, door de bink van 't Loar.
Uit bittere noodzaak ging men vroeger stropen. Voor een gestroopte haas ontving men 25 stuivers en daar konden dan de noodzakelijke boodschappen voor gekocht worden. Dit alles in een tijd dat er geen sociale voorzieningen waren om ziekte of werkeloosheid op te vangen.

4. "De Kraaienmars". Uitg. Tijdschrift Heemkunde Hattem.
Themanummer, uitg. 23 juni '85, 48 blz.

afb. lit. opg. f 7,—

door: A. Scheper.

Hattemse rouw- en begrafenisgebruiken in de 20e eeuw.

Dit boekje geeft een beschrijving van het "begrafeniswereldje" (zoals de schrijfster 't in haar nawoord noemt), met name in de eerste helft van deze eeuw.

5. Een Amsterdamse familie Tieman uit Blomberg.

's Gravenhage 1985, 42 pag., afb. f 23,—.

door: Ir. J. Th. Gantvoort.

De stamvader vestigde zich ± 1780 vanuit Lippe te A'dam. Jan Tieman uit de derde generatie vestigde zich te Vaassen (gem. Epe) waar hij hoofdonderwijzer was. In Vaassen werden ook zijn negen kinderen geboren. Uitvoerig gaat de schrijver in op het leven van deze onderwijzman, vooral diens periode te Vaassen.

D. te Riele.

4. De Vlaamse ... (tijdschrift Vlaamse ...)

... 22 pag. 25, 45 pag.

af. 8. pag. 1-7.

door: A. Schepers.

Vlaamse rouw- en begrafenisgewoonten in de 20e eeuw.

De tekst geeft een beschrijving van het "begrafenisritueel" zoals
de schrijver (in zeer heldere taal), met name in de eerste helft
van de 20e eeuw.

5. Een Amsterdamse familie. Tien en de Brouwers.

's Gravenhage 1985. 42 pag. af. 1-2.

door: H. J. Th. Gertman.

De familiebeschrijving is uit 1750 vandaan te dateren. Het verhaal
of de derde generatie vertelt ons in Vlaanderen (18th. Epe) waar hij
landbouw dreef en was in Vlaanderen geboren ook zijn zoons kinderen
geboortelandschap van de schied in het land van deze draai-
wijzen, vooral deze periode in Vlaanderen.

11-1985.

